

**ORIENTACIONS LÍNGÜÍSTIQUES PER A TEXTOS ORALS I ESCRITS DE
L'ASSEMBLEA NACIONAL CATALANA**

(versió 3, 14.1.2016)

per Màriam Serrà

Sectorial de Traductors, Correctors, Intèrprets i Transcriptors per la Independència;
Sectorial de Sociolingüistes; Territorial de la Sagrada Família

Índex

FONÈTICA.....	2
Neutralització abusiva	2
Emmudiment abusiu de la <i>r</i>	2
Emmudiment abusiu de la <i>t</i>	3
SIGLES.....	3
Pronunciació.....	3
PUNTUACIÓ.....	4
DATES I HORES	4
Format de dates amb xifres (. - /).....	4
Format amb el nom del dia de la setmana	5
Abreviatura de les dates significatives: 9-N	5
Les hores.....	5
ABREVIACIONS	5
Abreviatures de les vies urbanes	6
Abreviatures dels numerals ordinals	6
TIPUS DE LLETRA	6
Majúscules i minúscules.....	6
Majúscula inicial (tots els termes, excepte articles, preposicions i conjuncions).....	6
Majúscula només la lletra inicial del primer terme	7
Minúscula (noms comuns)	7
Rodona.....	7
Cursiva	8
Negreta.....	8
Versaleta	8
BARBARISMES	8
GENUÏNITAT	9
PREPOSICIONS.....	10
<i>per</i> / <i>per a</i>	11
REDUNDÀNCIES, CACOFONIES, REPETICIONS, IMPROPIETATS LÈXIQUES	12
Redundàncies	12
Repeticions i cacofonies.....	12
Impropietats lèxiques	13
Confusió de mots o de locucions	13
VIRUS LINGÜÍSTICS	13
PUNTUALITZACIONS SOBRE L'ÚS NO SEXISTA DEL LLENGUATGE	14
CALAIX DE SASTRE	15
ULTRACORRECCIÓ	16

Tant quan parlem en públic –des dels conferencians fins als informadors de carrer–, com quan publiquem algun escrit (document, cartell...), és molt important que fem servir un llenguatge acurat. Als ulls de la gent, els membres de l'Assemblea Nacional Catalana som, d'alguna manera, la imatge del país que volem, de la cultura que volem, de la llengua forta, sana i rica que volem.

Amb aquesta finalitat, hem elaborat unes breus orientacions lingüístiques, que ens ajudaran a unificar criteris i a oferir una bona imatge corporativa. Ho hem fet d'una manera senzilla –obviament, per exemple, la transcripció fonètica en l'apartat corresponent– perquè puguin ser interpretades pels professionals de la correcció i alhora pels membres de les diferents territorials i sectorials quan han de redactar textos, preparar cartells o parlar en públic.

En els exemples, tots provinents de casos reals, hem procurat reflectir-hi alguns dels termes que tractem habitualment. Les formes incorrectes les marquem en cursiva, seguides d'una fletxa que ens indica l'opció o les opcions correctes.

FONÈTICA

El català central tendeix a fer una neutralització abusiva de les vocals *a*, *e*, *o*, a més d'emmudir la *r* i la *t* finals en casos en què no escau l'emmudiment. Val a dir que els mitjans de comunicació no ajuden gaire a esmenar aquests errors –més aviat hi cauen i els fomenten–, i que la supressió del guionet en la majoria dels mots compostos també ha contribuït a generalitzar-los.

Les directrius d'aquest apartat de fonètica són, doncs, únicament per als parlants del català central.

Neutralització abusiva

Els mots compostos mantenen la síl·laba tònica en totes dues parts:

- *semifinals*, *eurodiputat*, *rerefons*, *tres-cents*, *set-cents*...
- *Collserola*, *Montblanc*, *Serrallonga*, *Portabella*

Emmudiment abusiu de la *r*

La *r* en posició final no sempre ha de ser muda. Per tradició o, en alguns casos, per distingir el mot del seu homònim (escrit amb la mateixa grafia), es pronuncien. Vegem-ne uns quants exemples.

- Molts topònims del País Valencià: *Guardamar*, *Albocàsser*, *Xúquer*, *la Safor*...
- Alguns altres topònims: *Riumors*, *Amer*...
- La majoria de cultismes: *epistolar*, *escolar*, *exemplar*, *familiar*, *particular*, *popular*...
- Noms propis: *Isidor*, *Elionor*, *Artur*...
- *sever* (adjectiu), però *Sever* (nom) / *el pudor*, però *la pudor*

Emmudiment abusiu de la t

Tradicionalment la *t* final se sensibilitza (es pronuncia) en mots com *sant*, *cent*, *quant*, *vint*... quan va seguida d'una paraula començada amb vocal o amb *h*; també en gerundis seguits dels pronoms febles *hi*, *ho*:

- Sanṭ Andreu; sanṭ Antoni; cenṭ anys; vinṭ hores; pensanṭ-hi; sentinṭ-ho

SIGLES

No n'abusem.

Avui dia hi ha la tendència a seguir el model anglès, que gairebé tot ho anomena amb sigles. De sigles n'hi ha un reguitzell i cada dia en surten de noves (AMI, AT, DUI, DS, EUA, IVA, IRPF, LOGSE, PIB, PNDD, TC...). Això crea confusió en el destinatari del missatge. Nosaltres potser en tenim molt clar el significat, però hem de fer que els documents siguin entenedors, pensant en el públic en general.

En un document, quan ens referim a una entitat, llei, etc., la primera vegada que la citem cal escriure'n el nom sencer i, al costat, entre parèntesis –no pas separada amb un guió, com fan alguns–, la sigla; després ja podem posar-hi la sigla i prou: «*L'Assemblea Nacional Catalana - ANC és una organització de base transversal...*» → «*L'Assemblea Nacional Catalana (ANC) és una organització de base transversal...*»

- Sense punts entremig: IVA
- Amb majúscules i rodona: IVA; el nom sencer, amb minúscules (impost del valor afegit)
- Invariables (sense pluralitzar): *les AEs* → les AE; *les PIMES* → les PIME / les pimes (lexicalitzada)

Pronunciació

Segons el so de les lletres en català: *f, l, m, n, r, s* acabades en *a*.

- ANC: a-ena-ce (so d'essa sorda); PSC: pe-essa-ce (so d'essa sorda)
- IRPF: i-erra-pe-efa
- ONG: o-ena-ge

Malgrat que la norma és posar les sigles amb majúscules, hi ha qui opta per distingir-ne els diferents elements: CiU; R+D+I (recerca, desenvolupament i innovació). En alguns casos, això crea dubtes en la lectura de la sigla (Sfxl: essa-efa-ics-i?, essa-efa-per-i?) i acabem dient-ne el nom sencer (Sagrada Família per la Independència).

PUNTUACIÓ

En un text, no practiquem la comunicació telegràfica (frase curta, punt, frase curta, punt). La pobresa en la puntuació fa desaparèixer les frases subordinades, explicatives, adversatives, etc., amb els corresponents elements gramaticals. Usarem convenientment els altres signes: punt i coma, coma, dos punts, guions d'incís...

- Signes de puntuació (. : , ; ... ! ?), enganxats al text que els precedeix: *Quin país volem ?* → Quin país volem?
- Punts suspensius (tres i prou): o bé ... o bé etc.; mai *etc... / etc....*
- ! ? un sol signe: *Veniu!!!* → Veniu!
- ! ? sense punt al darrere
- La coma o el punt i coma, després dels punts suspensius: *,... → ...,*
- Títols, subtítols, enunciats, etc., sense punt final ni dos punts
- Símbols, sense punt final: h, m
- Guionet de separació: si són dos termes simples, sense espai: Sants-Montjuïc; si un o dos dels termes són compostos, amb espai abans i després per a distingir-los: Sants - Zona Franca
- Ela geminada, amb punt volat (l·l)
- Apòstrof tipogràfic, corbat ('), no pas recte (') *l'apòstrof* → l'apòstrof. La tecla de l'apòstrof no és la de l'accent ('), sinó la mateixa que conté l'interrogant: *l'apòstrof* → l'apòstrof
- Cometes. Preferirem les cometes baixes (« ») a les altes (“ ”) (aquestes també han de ser corbades). Ordre de les cometes en un text: « “ ‘ ’ ” ». Les cometes baixes les podem obtenir mitjançant l'ordre Insereix símbol, o les tecles Alt 174 per a la d'obertura «, Alt 175 per a la de tancament », o bé podem fer-nos-en unes macros per estalviar temps.

En la numeració d'apartats i subapartats, només hi ha d'haver un punt després de la xifra, no pas punt i guionet (-) ni guionet (-):

- 1.- / 1 → 1.
- 1.1.- / 1.1 - → 1.1.

DATES I HORES

Format de dates amb xifres (. - /)

- 01.07.2014 → 1.7.2014 (les xifres d'un sol dígit, sense 0 al davant)
- 2010-14 → 2010-2014
- 10/4/2010-11/9/2010 → 10/4/2010 - 11/9/2010
- Catalunya'14 → Catalunya 14; Catalunya 2014

Format amb el nom del dia de la setmana

- En avisos, cartells...: dimecres, 3 de juny (amb coma)
- Dins text: el dimecres 3 de juny hi ha reunió (sense coma)
- Quan significa passat o vinent: dimecres hi va haver reunió; dimecres hi haurà reunió; dimecres que ve hi haurà reunió (sense article)

Recordem que en sentit freqüentatiu no es pluralitza:

- *els dimecres hi ha reunió* → el dimecres / cada dimecres hi ha reunió
- *els dimecres i els divendres hi ha reunió* → el dimecres i el divendres / cada dimecres i divendres hi ha reunió

Abreviatura de les dates significatives: 9-N

Calc de l'anglès. No n'abusem. Reservem aquesta fórmula per a cartells o títols. Dins text, posem-la sencera: «El 9 de novembre va ser una data històrica.»

Mantinguem el nom de la nostra diada: Onze de Setembre.

Les hores

Preferirem la fórmula genuïna (un quart, dos quarts, tres quarts ... del matí, del migdia, de la tarda, del vespre, de la nit). Dins un text, sempre:

- a 1/4, 2/4, 3/4 de (coherència: a 1/4 de 7 o bé a un quart de set)
- a la 1, a les 2, a les 7, a les 9 (sense h) del matí, del migdia, de la tarda del vespre, de la nit

En cartells també és bo mantenir-la:

- MATÍ: D'11 a 2 TARDA: DE 5 A 7

En una relació d'horaris, hi posarem les hores i els minuts per estalviar espai:

- 10.00 h / 10.05 h → 10 h / 10.05 h (les xifres d'un sol dígit, sense 0 al davant)
- h separada de la xifra i sense punt
- 10.30-12.30 h → 10.30 - 12.30 h (termes compostos, amb el guionet separat)
- de les 10.30 h a les 12.30 h → de les 10 a les 12 h (no cal la primera h)

ABREVIACIONS

L'abreviació serveix per a estalviar espai; si es tracta de suprimir una sola lletra o dues, és innecessària, perquè l'espai estalviat és ocupat pel punt.

- Abreviacions innecessàries: *St.*, *Sta.* (model anglès) → Sant, Santa

Abreviatures de les vies urbanes

(No ens oblidem de posar-hi la preposició *de*.)

- C. de, C/ de; Av. de; Cra. de; Pg. de; Pl. de; Ptge. de; Rda. de; Tra. de; Trv. de

Dins text, si ho posem sense abreujar, va amb minúscula inicial:

- Actuació castellera al passeig de Mar

Cal tenir en compte els noms de les vies públiques, que de vegades presenten peculiaritats:

- C. de la Marina; C. d'En Perris; C. d'En Font (diferent que C. de la Font)

Abreviatures dels numerals ordinals

- 1r, 1a, 1rs 1es
- 2n, 2a, 2ns 2es
- 3r, 3a, 3rs, 3es
- 4t, 4a, 4ts, 4es
- 5è, 5a, 5ns, 5es...

No ens descuidem la lletra dels ordinals:

- *50 aniversari (cinquanta aniversari)* → 50è aniversari (cinquantè aniversari)

Si els posem en xifres romanes, recordem que no porten cap lletra a continuació:

- *Vè Congrès* → V Congrès

Actes (jornades, simposis, assemblees...), capítols, papes, reis, en xifres romanes:

- X Jornades sobre Llengua i Cultura

Fins al deu es llegeixen com a ordinals; a partir del deu, com a cardinals:

- Jaume I (Jaume primer); Joan XXIII (vint-i-tres); segle II aC (segle segon); segle XV (segle quinze). La xifra dels segles, en versaletes. Respecte al mot *segle*, dins el text va sencer; entre parèntesis, abreujat (s. XXI)

TIPUS DE LLETRA

Majúscules i minúscules

Majúscula inicial (tots els termes, excepte articles, preposicions i conjuncions)

- Institucions, organismes, entitats, òrgans de gestió: Secretaria General del Departament de Cultura, Comissió de Comunicació, Junta Directiva, Secretariat Nacional, Territorial Verges per la Independència, Sectorial Petit Comerç per la Independència

- Congressos, simposis, jornades, trobades: Primer / I Congrés Mundial de Biòlegs)

Majúscula només la lletra inicial del primer terme

- Entitats jurídicopúbliques i religioses: Estat espanyol, Estat francès, Estat català (el partit: Estat Català); Administració pública; Església catòlica / l'Estat, el Govern (designacions incompletes, per Estat espanyol, Govern de la Generalitat...)
- Comunicacions, ponències, discursos: «L'educació en el marc d'una Catalunya independent»
- Documents oficials (lleis, projectes de llei, decrets...): Llei de normalització lingüística
- Informes, estudis, projectes: Programa de recerca; Pla general de carreteres
- Títols de seccions, apartats, productes...: Recull de premsa, Articles propis, Comerç amic

Minúscula (noms comuns)

- estat: un estat; nou estat: Catalunya, nou estat d'Europa; l'estat del benestar
- nació: la nació catalana; Catalunya nació
- Altres termes: dret a decidir; independència
- Càrrecs: president, secretari, rei, conseller...
- Cursos i matèries: llicenciat en dret
- Reunions: assemblea general; junta extraordinària
- Dies de la setmana, mesos
- Vies públiques (carrer, plaça, passeig... dins text), port, parc, jardí, mercat...

Per a destacar una paraula, un concepte, etc., no farem ús de la majúscula. Evitem potipotis com aquest: '*Signa un "Vot" per la Independència*' (a part de les majúscules no corresponents, notem l'alteració de l'ordre de les cometes). Les majúscules hi escaurien en el cas de la Comissió «Signa un Vot» (existent), com a organisme.

Rodona

- Títols de conferències, ponències, debats, articles, capítols de llibres..., en rodona i entre cometes: «Països Catalans: cultura, nació, estat?» En cartells no calen les cometes si l'activitat ja està destacada amb lletra més grossa. Títols de conferències... en una altra llengua, en cursiva.
- Cometes, parèntesis i claudàtors [] que contenen paraules o frases en cursiva, llevat que tot el text vagi en cursiva i a dins hi escaiguin unes cometes: [*sic*]; «*Catalonia from A to Z*» (ponència).

Cursiva

- Llatinismes i estrangerismes: *sic*; *de facto*; *best seller*; *lehendakari*...
- Noms de lletres: la lletra *r*; l'opció *b*; l'apartat *a*) (el parèntesi de *a*, en rodona)
- Títols de llibres, vídeos, cançons, programes de ràdio i de televisió, obres d'art, publicacions periòdiques
- Sentit metalingüístic, és a dir, paraules o frases que s'usen com a denominació d'elles mateixes: «Fins no fa gaire, la paraula *independència* era silenciada pels mitjans de comunicació.»

No subratllem les cursives.

Negreta

- Títols, apartats i subapartats d'un text
- Paraules que vulguem destacar en un text (no n'abusem)

No subratllem les negretes.

Versaleta

- Segles, com hem indicat en els ordinals
- En bibliografies, el cognom o cognoms de l'autor d'una obra: PARTAL, Vicent. *A un pam de la independència* / PARTAL, V. *A un pam de la independència*. També en notes a peu de pàgina: Vg. Vicent PARTAL, *A un pam de la independència*.

BARBARISMES

Vegem alguns dels barbarismes més usuals en el nostre àmbit.

- *és per això que* → per això; precisament per això; justament per això
- *ja* (immediatesa) → ara: «Volem la independència ara!»
- *llistat* → llista; relació: «La llista de participants.» (sèrie enumerativa de noms, adreces, etc. / *llistat*, bo només per a designar un «resultat d'operacions efectuades per un ordinador, escrit en paper per una impressora»: «Imprimiu el llistat de dades estadístiques.» (s'usa molt poc)
- *passar pàgina* → girar full
- *portar [x] temps / dies / anys...* → fer [x] temps / dies / anys que...: «Porten anys parlant de federalisme.» → «Fa anys que parlen de federalisme.»
- *punt i final* → punt final (sí, però, punt i a part)
- *què tal* → com va?; com anem?; com va tot?
- *tal i com* → tal com; com

- *val* → entesos, d'acord, molt bé (tic en conferències, xerrades, exposicions: «*Val?*»)

Les exigències de la societat actual generen contínuament nous termes, que ens vénen sobretot en anglès. Tendim a pensar que el fet d'adoptar-los ens fa semblar més instruïts, més importants... Recordem-ho: **Els anglicismes no ens fan més cultes. Tots tenen un equivalent en català.**

Vegem alguns estrangerismes actuals que podem evitar.

- *brainstorming* → pluja d'idees
- *e-mail* → adreça electrònica (abrev. *a/e*); correu electrònic; missatge electrònic
- *escrache* → assetjament públic; pressió pública; escarni; escarn; encaç
- *flash mob* → aplec llampec; mobilització espontània
- *flyer* → full de mà; prospecte; full volander
- *link* → enllaç
- *login* → contrasenya, identificació
- *[mass] media* → mitjans de comunicació
- *merchandising* → marxandatge
- *on line* → en línia; per internet
- *pack* → lot; paquet
- *performance* → actuació; espectacle
- *pop-up* → finestra emergent; missatge emergent
- *roll-up* → pantalla enrotllable
- *tablet* → tauleta gràfica
- *think tank* → equip d'especialistes; equip de reflexió
- *tweet* → piulada / piular

GENUÏTAT

En al·lusions formals, ometre el terme *senyor / senyora* precedint el nom o cognom no indica pas manca de respecte. Ara bé, a pesar que el *Llibre d'estil* del Parlament de Catalunya diu que no s'ha de fer servir el tractament «el senyor» o «la senyora», veiem que tant els polítics i els tertulians de debats com les publicacions l'empren contínuament. L'alternativa és *en/na/la*, Ø (omissió), tenint present el que especifica la gramàtica sobre l'article i el tractament davant els noms de persona.

- Abans del cognom: *El senyor Puigdemont afirma...* → Puigdemont afirma / en Puigdemont afirma... (personatges no catalans, sempre Ø: Rajoy afirma...)

- Abans del nom i cognom: *El senyor Carles Puigdemont afirma...* → Carles Puigdemont afirma...
- *Conferència a càrrec del Sr. Víctor Cucurull* → Conferència a càrrec de Víctor Cucurull; *Lectura de poemes a càrrec de la Núria Feliu* → Lectura de poemes a càrrec de Núria Feliu

En documents administratius o comunicats, el tractament de cortesia tradicional en català és el de *vós* (2a persona del plural), que, en comparació amb el tractament tradicional castellà, de *vostè* (3a persona del singular), té l'avantatge d'adreçar-se a un sol individu o a un col·lectiu i de presentar la mateixa forma per al masculí que per al femení («us saludem» en comptes de «el/la/els/les saludem»).

- *Vol que Catalunya esdevingui...?* → Voleu que Catalunya esdevingui...?

El tractament de *tu* (2a persona del singular) és informal i denota familiaritat. El podem emprar en correus electrònics dirigits als associats o simpatitzants, en general, i en missatges adreçats al públic jove.

- T'esperem a la parada. No hi faltis!

En les ordres (web, etc.), canviarem els infinitius per la 2a persona del plural.

- *Marcar la casella* → Marqueu la casella

No abusem dels gerundis en títols; substituïm-los per altres fórmules. Només els admetrem en casos en què l'acció sigui durativa o bé simultània, com ara *Escrivint la independència* (sinònim de *tot escrivint / mentre escrivim*). No abusem tampoc dels infinitius en títols.

Evitem la combinació innecessària *i/o* (anglicisme), que de vegades indica repetició o fins i tot contradicció. Alternatives: *i*; *o*; *o ambdues coses*; *o totes dues coses*.

- *crida als associats i/o adherits* → crida als associats i adherits
- *en casos semblants i/o diferents* → en casos semblants o diferents
- *l'acció política i/o popular ho farà possible* → l'acció política o popular, o ambdues alhora, ho farà possible

Procurem que les grafies siguin coherents:

- *Bicicletada x la Independència* → Bicicletada per la Independència

Evitem fórmules poc nostrades en posar nom a activitats, actes, etc.:

- *IndependènciaLab* → Cerquem una altra fórmula atractiva i alhora genuïna.

PREPOSICIONS

- *d'aquí Ø* (designació temporal) → d'aquí a: «D'aquí a un any...»
- *diferent a* → diferent de
- *dret a* → tolerable davant de verb; preferible *de* (*dret a/de* decidir), però «obligació»? / *dret de* (davant de substantiu): *dret de* petició

- *fer cas a* → fer cas de: «no li feu cas» → «no en feu cas / no li'n feu cas»
- *hores d'ara* → a hores d'ara
- *participació a* → participació en: «Hi va haver una gran participació de públic en l'assemblea.»
- *participants a* → participants en: «Tots els participants en les assemblees territorials...»
- participar a (davant de verb) / participar en (davant de substantiu)
- participar amb algú en algun afer: «Participa amb l'ANC en l'encesa d'espelmes.»
«Participa amb l'ANC a encendre espelmes.»
- *por, gust, regust, olor, pudor, tuf... a* → por, gust, regust, olor, pudor, tuf... de: «No hem de tenir por de les amenaces.»
- *respecte això* → respecte a això; respecte d'això

per / per a

Recordem-ne la distribució:

- *per*: motiu, causa, mitjà (immobilitat, mirar enrere)
- *per a*: destinació, direcció (moviment, mirar endavant)

Davant d'elements nominals (substantiu, article, numeral...)

- *per*
«Activitats per joves» (les organitzen els joves)
«Recomanacions per les sectorials» (les fan les sectorials)
- *per a* (normatiu i obligatori, aplicat per consens)
«Activitats per a joves» (destinades als joves)
«Recomanacions per a les sectorials» (destinades a les sectorials)

Davant d'infinitiu

- *per a* (normatiu però sense consens d'aplicació: mandra, desconeixement, poc domini gramatical?). Recomanable; evita ambigüitats: «Les normes d'ús per aplicar són les següents:...» (pendents d'aplicar o que cal aplicar?)

Problema: La relaxació en l'ús de *per a* davant d'infinitiu fa que l'eliminació de la *a* comenci a estendre's d'una manera alarmant davant de substantiu i altres elements: «Un futur millor per tothom: Catalunya, nou estat.» → «Un futur millor per a tothom: Catalunya, nou estat.»; «Per qualsevol dubte, us podeu posar en contacte amb nosaltres...» → «Per a qualsevol dubte, us podeu posar en contacte amb nosaltres...»; «Raons per la independència» (s'interpreta «baralles a causa de la independència») → «Raons per a la independència»

REDUNDÀNCIES, CACOFONIES, REPETICIONS, IMPROPIETATS LÈXIQUES

Procurarem que els textos siguin àgils, entenedors, coherents i variats en el lèxic. Evitem defectes com les repeticions de mots i de sons.

Vegem-ne uns quants exemples.

Redundàncies

Vigilem de no repetir termes que són equivalents.

- *fer un temps / uns anys / uns mesos / uns dies enrere*: «*Fa un temps enrere...*» → «*Fa un [quant] temps...*» «*Un [quant] temps enrere...*»
- *finalment, per acabar*: «*Finalment, per acabar, cal dir que...*» → «*Finalment cal dir que...*» «*Per acabar cal dir que...*»
- *per tant, doncs*: «*Per tant, doncs, llegirem les conclusions.*» → «*Per tant, llegirem les conclusions.*» «*Llegirem, doncs, les conclusions.*»
- *seguir a continuació / tot seguit*: «*El text que segueix a continuació / tot seguit...*» → «*El text que segueix / que ve a continuació / que ve tot seguit...*»
- *tornar a repetir / reviure / reprendre / refer / readmetre...*: «*Que no es tornin a repetir aquells fets.*» → «*Que no es repeteixin aquells fets.*» «*Que no es tornin a produir aquells fets.*»
- *estrenar + nou*: «*Estrenarem un nou país.*» → «*Estrenarem país.*» «*Tindrem un país nou.*»

Repeticions i cacofonies

- «*Sobre aquest punt, hem de parlar sobre la viabilitat del projecte.*» → «*Pel que fa a / tocant a / respecte a / quant a aquest punt, hem de parlar sobre la viabilitat del projecte.*» «*Sobre aquest punt, hem de parlar de la viabilitat del projecte.*»
- «*No es tracta d'una casualitat que la realitat sigui aquesta.*» → «*No és casual que la realitat sigui aquesta.*»
- «*Cada cop més hi ha més gent convençuda, a més de nosaltres.*» → «*Cada cop hi ha més gent convençuda, a part de nosaltres.*»
- «*El que és cert és que el futur és imprevisible.*» → «*Certament el futur és imprevisible.*»
- *no només* (el gran clàssic): «*La independència no només és un desig, sinó una necessitat.*» → «*La independència no és únicament / tan sols / sols / solament... / no és un desig i prou, sinó una necessitat.*»
- Evitem la forma verbal *haguem* després de *que*: «*És ben trist que haquem de demanar el que ens pertany.*» → «*És ben trist que hàgim de demanar el que ens pertany.*»

Impropietats lèxiques

Superlatius o altres mots que no admeten gradació:

- absolut, màxim, mínim, àlgid, òptim, immediat, principal, preferible, impossible possible, prioritari...

«Viuen en la més absoluta misèria.» → «Viuen en la misèria absoluta.»

«No en té ni la més mínima idea.» → «No en té la més petita idea.»

«És molt possible.» → «És molt probable.» «És possible.»

Confusió de mots o de locucions

- a l'hora / ahora
- conseqüentment / consegüentment
- fulletó / fullet
- recerca / cerca
- si escau (si convé, si va bé, si cal, si és procedent, si s'adiu amb la disposició): «Aprovació, si escau, del pressupost.» / si s'escau (si s'esdevé, si es produeix, si té lloc [una cosa]): «La declaració unilateral d'independència, si s'escau, demanarà ferma.»
- tanmateix / així mateix
- *posar resistència* → oposar resistència

VIRUS LINGÜÍSTICS

Els virus lingüístics no són pròpiament barbarismes, sinó senzillament virus, termes correctes però que envaeixen el camp d'uns altres fins a debilitar-los i fer-los desaparèixer. Conseqüentment, desapareix també la varietat lingüística d'un text o d'un discurs. Com qualsevol virus, solen tenir una durada d'«atac» curta, segons la moda; alguns, però, són resistents i esdevenen uns veritables clàssics.

- àrea → Ø, zona, espai, lloc, indret, tram...
- assolir → aconseguir; arribar a. Reservem *assolir* per a contextos filosòfics, morals...
- des que → d'ençà que; des del moment / dia... en què
- desenvolupament → avenç; progrés; creixement
- incrementar → augmentar; créixer; pujar; apujar; apujar-se...
- instrument → aparell; estri; eina; mitjà
- obrir/tancar portes → obrir; inaugurar-se / tancar; cloure: «El prat del Castell obre les portes al Concurs Internacional de Gossos d'Atura...» (té portes, un prat?)

- realitzar (el més antic i fort de tots) → fer, dur a terme, portar a cap, elaborar, confeccionar, confegir, exercir... (bo en el sentit d'assolir, acomplir): «*El poder que es realitza sobre el poble...*» → «El poder que s'exerceix sobre el poble...»
- realització (el més antic de tots) → Ø: «*S'ha iniciat la realització d'una auditoria...*» → «S'ha iniciat una auditoria...»
- trobar-se (per dubte entre *ser* i *estar*) → ser, estar: «*La independència es troba a tocar*» → «La independència és a tocar»
- tot i [que] → malgrat, encara que, mal que, a pesar de/que, a desgrat de, a despit de...: «*Tot i que tots hi van estar d'acord...*» → «Malgrat que tots hi van estar d'acord...»
- utilitzar → fer servir, usar, emprar, servir-se de...

PUNTUALITZACIONS SOBRE L'ÚS NO SEXISTA DEL LLENGUATGE

La no-discriminació per raó de sexe ha estat sobredimensionada en l'àmbit lingüístic, de manera que cada vegada més observem que, amb ganes de ser políticament correctes, esdevenim lingüísticament pobres i incorrectes. És el cas de la substitució sistemàtica de tots els adjectius substantivats per *persones*, fet que altera greument el nostre sistema gramatical. Vegem alguns inconvenients d'aquesta pràctica abusiva.

- modifica la sintaxi (substantius → adjectius: voluntaris → persones voluntàries);
- segueix el model gramatical anglès (*young people, American people...*);
- empobreix el lèxic, anul·la la varietat lingüística, desestima els sinònims (qui, algú, tothom, ningú, gent...); fem, si no, l'exercici de comptar el nombre de vegades que aquest mot arriba a sortir en qualsevol text oral o escrit;
- ridiculitza la llengua: «Suprimeixen els ajuts a les persones discapacitades...» (hi ha ajuts per a animals discapacitats?);
- genera ambigüitat: «Una persona desapareguda al massís del Montgrí» (en realitat, era un home; haver-ho puntualitzat hauria evitat malestar en familiars de dones desaparegudes aquell dia);
- discrimina i implica exclusió: «Els ciutadans i ciutadanes que votin...» (fa molts anys, que les dones ja podem votar).

Ara bé, si utilitzem –sempre amb moderació– el substantiu *persones*, hem de fer la concordança de gènere:

- «*Les persones inscrites com a associats...*» → «Les persones inscrites com a associades...»

Cal saber que, gramaticalment, el gènere masculí és neutre, no marcat, amb valor inclusiu; el gènere femení, en canvi, és marcat, exclou l'altre: *tots*, per exemple, inclou el gènere masculí i el femení; quan volem remarcar només el femení, diem *totes*.

No hauríem de tenir prejudicis, doncs, a l'hora de servir-nos de la forma masculina per a generalitzar, sobretot en escrits, crides, etc., destinats al públic en general: «Companys!»; en cartes individualitzades, podem duplicar el gènere: «Benvolgut soci / Benvolguda sòcia»

Evitem la fórmula escurçada amb barra inclinada: «*Benvolguts/des companys/es...*» (observem que no sempre apliquem correctament la desinència femenina, que no consisteix a afegir senzillament *es* o *des* al masculí).

La contínua duplicació de gènere té l'inconvenient que enfarfega els textos orals i escrits: «*Els socis i les sòcies inscrits i inscrites abans del dia...*»

No caiguem en la discriminació inversa descartant la paraula *home* si ens referim a algú del gènere masculí, ni tampoc alterant les regles gramaticals. D'aquesta manera evitarem desgavells lingüístics com els següents, que no demostren sinó un greu desconeixement gramatical: «*Preses/os polítiques/cs: les volem a casa!*» «*Santsencs, totes som Can Vies!*» (vegem, a més, la manca de concordança i la mala puntuació).

L'arrova com a solució fàcil per a sortir del pas i incloure tots dos gèneres, en català, no és bona: «*Llibertat pres@s*» (els plurals no els fem amb *a*).

Quan la duplicació de gènere és convenient o necessària, no cal repetir l'article si es refereix a un tot: «Els homes i dones d'aquest país han perdut la por.»

Mirem de buscar, doncs, l'equilibri del discurs, sense incórrer en cap tipus de discriminació però sense trasbalsar la gramàtica. No banalitzem la llengua: malauradament ja la tenim prou malmesa.

CALAIX DE SASTRE

Posem en un calaix de sastre altres incorreccions detectades que, per la brevetat que exigeix aquest document, no podem desenvolupar en els apartats que els correspondrien.

- *Contacteu-nos* → Poseu-vos en contacte amb nosaltres; escriviu-nos; telefoneu-nos; truqueu-nos
- *Organitza* (en cartells, actes...) → Organització; *Col·labora* → Col·laborador / Col·laboradors; *Patrocina* → Patrocinador / Patrocinadors. Les fórmules *Amb la col·laboració de*, *Amb el patrocini de* tenen l'inconvenient que si el mot precedent comença amb vocal (Ajuntament, Associació...) no es pot apostrofar la preposició perquè quedaria tota sola:
«*Amb la col·laboració d':*
AMI»
- Quan ens definim en documents divulgatius, webs, etc., *com*, *què*, *qui*, *quin* i derivats fan una funció informativa, no pas interrogativa: no ens preguntem *què fem* o *qui som*, sinó que ho expliquem; per tant, van sense interrogant: «*Qui som?*» → «*Qui som*»; «*Quin país volem?*» → «*Quin país volem*»
- Desestimem les construccions impersonals reflexes (pronom *es* com a subjecte indeterminat i el verb en tercera persona). Apliquem un llenguatge directe, clar i planer: «*Des de l'ANC es proposa la insubmissió fiscal...*» → «*L'ANC proposa la insubmissió fiscal...*» «*A L'ANC proposem la insubmissió fiscal...*»

ULTRACORRECCIÓ

No hem de caure mai en la ultracorrecció per a justificar que hem revisat un text. Evitem de fer correccions gratuïtes: si una paraula és correcta, no cal substituir-la per un sinònim que ens agradi més; la canviarem únicament quan detectem repeticions o redundàncies. Els professionals de la correcció hem de ser respectuosos amb el text: no en som els autors, sinó els restauradors.

Webs imprescindibles per a consultar qualsevol dubte lingüístic o l'acceptació de neologismes:

- OPTIMOT, consultes lingüístiques:

<http://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>

- Centre de Terminologia TERMCAT: <http://www.termcat.cat>

- Crítèria, Institut d'Estudis Catalans (majúscules i minúscules):

<http://criteria.espais.iec.cat/2015/05/27/3-2-lus-de-les-majuscules-i-les-minuscules/>